

Flinkeskoleprojekt med komplikationer

Når små biblioteker driver store projekter – skabelsen af forskningsportalen READ

Af Maia Lunn Vonsbæk og Gitte Lunde Jørgensen

Et konsortium bestående af de fire arkitekt- og designskoler under Kulturministeriet – Kunstakademiets Arkitektskole, Arkitektskolen Aarhus, Danmarks Designskole og Designskolen Kolding har i samarbejde købt forskningsregistreringssystemet PURE og etableret forskningsportalen READ – Research in Architecture & Design med henblik på i fællesskab at dokumentere og udstille dansk forskning indenfor skolernes fagområder. Dette er beretningen om den lange og lærerige proces, der løb forud for åbningen af READ.

Maia Lunn Vonsbæk

Biblioteksleder.

Biblioteket Arkitektskolen Aarhus
maia.vonsbaek@aarch.dk

Gitte Lunde Jørgensen

Bibliotekar og READ projektleder.

Kunstakademiets Arkitektskoles Bibliotek
gitte.jorgensen@karch.dk

Baggrunden

Historien om READ tager sin begyndelse i 2006, hvor DEFF for at spare driftsomkostninger valgte at opsigte aftalen med en række mindre forskningsbiblioteker, der havde haft mulighed for gratis at registrere deres forskningspublicering direkte i Den Danske Forskningsdatabase (DDF).

Arkitektskolerne og Danmarks Designskole (DKDS) havde benyttet sig af denne løsning i en årrække. Løsningen var hverken særlig professionel eller elegant, men den var gratis og forholdsvis fleksibel og for institutioner som vores, der publicerer i omegnen af 100 publikationer hver på årsbasis, havde ordningen fungeret.

Opsigelsen fra DEFF i sommeren 2006 var derfor en overraskelse oven i købet med kort varsel. Muligheden for at indberette ville blive lukket i løbet af 5½ måned. Beskeden var, at nu måtte de mindre institutioner selv tage ansvar på området!

DEFF indbød i oktober 2006 institutionerne til en temadag, hvor det blev gjort klart, at hvis vi fortsat ville figurere i Den Danske Forskningsdatabase, havde vi 2 muligheder: indkøb af ORBIT eller PURE. DEFF ville støtte den enkelte institution med 25.000 kr. men ellers var vi på egne ben.

Idéen om et samarbejde mellem arkitekt- og designskolerne var allerede opstået på dette tids-

punkt. Et konsortium var uomgængeligt, hvis det skulle kunne forsvares at bruge mange ressourcer på at registrere så forholdsvis få publikationer. Samtidig var bibliotekerne vant til samarbejde igennem bl.a. kunstbibliotekernes fagportal ARKADE og vores respektive biblioteks- og forskningschefer så hurtigt idéen i et samarbejde, der samlede forskere, publicering og forskningsaktiviteter fra de danske arkitekt- og designskoler ét sted. I december 2006 afholdt vi derfor de første møder om ønsker og behov og enedes hurtigt om et fælles projekt, hvor udgangspunktet skulle være universiteternes valg både m.h.t. metadataformat og valg af forskningsregistreringssystemet PURE. Vejen var således banet for et projekt, der indebar et tættere samarbejde mellem de 4 institutioner end nogensinde før afprøvet.

Der blev udpeget en projektleder og vi startede arbejdet med at udarbejde en samarbejdsaftale.

Vi tog kontakt til Atira A/S, der forhandler PURE. Det skulle vise sig, at arbejdet med at få kontrakten i hus – fra start til underskrevet aftale – kom til at tage 21 måneder "... at ting tager tid", kommer nok ikke bag på nogen, men at der skulle gå så lang tid, havde vi absolut ikke regnet med.

Der skulle vise sig mange udfordringer på vejen – aktørerne kan kort opremses som:

- De 4 skoler (dvs. 4 x rektorer, administrationschefer, forskningschefer, biblioteker, IT-afdelinger)
- Atira
- AUB (hosting)
- DEFF
- Kulturministeriets Administrationscenter
- Rambøll Management
- Projektlederen og arbejdsgruppen

Kontraktfasen

DEFF listet konsortieløsningen, som en mulighed for små institutioner. Indtil da var PURE blevet indkøbt af enkeltinstitutioner, der ikke skulle tilpasse deres løsning til andre.

Det viste sig hurtigt, at der var problemer omkring kontraktkomplekset - det baserede sig ikke fuldstændigt på Statens standardkontrakt K01. Og dette lille fejltrin betød, at man åbnede dørene for uendelige muligheder for rettelser og tilføjelser. Det var vanskeligt, at gennemskue for ikke-jurister som os, hvad der burde medtages, hvad der burde udgå, hvad der skulle skrives om osv. og processen omkring kontraktunderskrift kom derfor i en periode til at forløbe som en velment udveksling – for hvor svært kunne det egentlig være...?

CITATER FRA FORSKERE ►

"Dejligt endelig at have et sted, hvor al ens aktivitet kan samles."

Cand.IT, ph.d. Erik Hansen-Hansen,
Forskningsadjunkt, Danmarks Designskole.

"Det er tilfredsstillende at kunne samle relevante informationer ét sted og efter en given norm – og systemet er velfungerende"

Arkitekt, Lektor, Steen Ejlers.
Kunstakademiets Arkitektskole.

"En database der nemt og effektivt kommunikerer den forskning, som ellers kan være udfordrende at få ud over rampen... Det er en tilfredsstillelse at kunne henvise til READ, når man som forelæser er ude af huset."

Arkitekt, ph.d. Louise Kjær Christoffersen.
Postdoc, Arkitektskolen Aarhus.

Undervejs viste der sig mange udfordringer, som PURE systemet ikke var gearet til; vi var et konsortium med fire organisationer og underorganisationer – det skulle vise sig, at det absolut ikke er det samme at etablere én PURE portal til ét universitet/én organisation, som det er at etablere én PURE portal til fire organisationer.

Men, forudsætningerne var *ikke* på plads, og da det gik op for os, tog vi kontakt til Kulturministeriets Administrationscenter, der bl.a. giver rådgivning på Kulturministeriets område. På dette tidspunkt var det blevet sommer 2007, og det blev næsten jul – afbrudt af ferie(r), sygdom, jobskifte mm., før centret kunne aflevere den endelige udgave af deres rådgivning.

Det er jo altid dejligt med rådgivning, men man søger typisk rådgivning, når man selv er forudsætningsløs. Så hvis man stilles overfor valget mellem A, B eller C med hver deres konsekvenser – også af teknisk karakter, så tager man sig indimellem i at ønske en mere håndfast rådgivning á la: ”Hvis jeg var dig, så ville jeg gøre...”. Vi kunne have ønsket, at der på den enkelte skole var en juridisk og IT-mæssig kapacitet med konkret indsigt og som på hensigtsmæssig vis havde kunnet understøtte denne type processer.

Efter vurdering følte man sig endnu ikke sikker på kontraktens endelige form og Rambøll Management blev kontaktet med henblik på at gennemgå komplekset og identificere de svage punkter. Nu var det blevet forår 2008. Desværre var der stadig ikke enighed i projektgruppen, om hvorvidt kontrakten var fuldstændig dækkende, særligt savnede man en grundigere gennemgang af de IT-mæssige forhold. Der blev derfor taget kontakt til Bo Øhrstrøm i DEFF, der var stærkt medvirkende til, at kontrakten fik sin endelige form. Omsider, d. 1. september 2008, kunne vi underskrive kontrakten med Atira om anskaffelse og implementering af PURE. Senere på måneden underskrev vi aftale med AUB om hosting af PURE serveren.

Det havde været en lang proces – også for lang, og ind imellem kunne man stille sig selv spørgsmålet: ”Hvor blåstemplet skal noget være?”

I perioden med kontraktarbejdet gennemlevede vi også en fase med ”truslen” om at skulle i udbud med vores projekt. Først evt. EU udbud, dernæst et nationalt udbud. Til vores store lettelse landede administrationscentret dog på, at vi havde søgt om tilskud og var startet vores projekt før de nyeste udbudsregler var trådt i kraft, og vi kunne derfor fortsætte med forhandlingerne med Atira om PURE.

Fra PURE kontrakt til READ fødsel

Nu kom den del af arbejdet, som vi havde set frem til længe; implementeringen af PURE samt konvertering og tilretning af gamle DDF data. Det blev til fire måneders intensivt arbejde, heraf med én person på fuld tid – et tidsforbrug af en størrelsesorden, der ikke var estimeret med på forhånd.

Undervejs viste der sig mange udfordringer, som PURE systemet ikke var gearet til; vi var et konsortium med fire organisationer og underorganisationer – det skulle vise sig, at det absolut ikke er det samme at etablere én PURE portal til ét universitet/én organisation, som det er at etablere én PURE portal til fire organisationer.

Sigtet med READ var, at lokale data skulle samles i én fælles database samt fire delbaser. Hvordan burde det spille sammen – og hvordan kunne det reelt spille sammen?

Da det blev januar bar rugbrøds- og udviklingsarbejdet tydeligt frugt. Den 5. januar 2009 blev READ åbnet, dvs. at forskerne fik adgang til at opdatere deres data og d. 19. januar 2009 blev READ født – offentligheden fik adgang til www.re-ad.dk.

4 skoler = 1 READ

Det har naturligvis været nødvendigt at etablere en egentlig samarbejdsorganisation skolerne imellem, ligesom der blev indgået aftale om en økonomisk fordelingsnøgle til anskaffelse og drift af READ.

Der var også en del forhandlinger og beslutninger, der skulle tages for at ’ensrette’ formidlingen af de udstillede data i den offentlige portal. F.eks. skulle vi opnå enighed om de såkaldte Forsknings-/ekspertområder. Vi landede på 17 termer, der på samme tid skulle være transparente for lægmand, samtidig med at forskeren skulle kunne genkende sig selv og sin forskning i termerne. Det ville i sig selv have været en udfordring med én skole, men nu var vi fire med ikke entydige fag- og forskningsforståelser.

Alle mand og kvinder om bord ...?

På den enkelte skole var der mange interne drøftelser og PURE skulle ’sælges’ som en individuel ressource for den enkelte forsker udover det rapporterings- og ledelsesværktøj, som det også er og de eksisterende PURE portaler blev præsenteret, som eksempler på hvordan READ kunne komme til at se ud. Vi skulle sikre os, at de relevante dele af organisationen var med om bord – altså, at det ikke kun var en politisk beslutning og at der var bred opbakning til projektet.

Der var diskussioner om det interne workflow, om minimumsoplysninger, om valideringskriterier, om personprofiler, om formulering af forskningsområder osv.... Og det, der var skolespecifikke ønsker, skulle gøres alment for alle fire.

Som noget særligt for arkitektskolerne er en del af forskningen det såkaldte kunstneriske udviklingsarbejde – kunne det rummes indenfor det eksisterende metadataformat? Diskussionerne var mange.

Vores READ portal fik en meget genkendelig identitet, som efter vores mening tydeligt kommunikerer det budskab, som vi ønskede at fremhæve.

Pris for projektet: 552.500 kr.

Støtte fra DEFF (25.000 kr. pr institution).

I alt 100.000 kr.

READ konsortiet

Kunstakademiets Arkitektskole, Arkitektskolen Aarhus, Danmarks Designskole og Designskolen Kolding

Ressourcer i forbindelse med anskaffelse og implementering af PURE/READ, primært fra Arkitektskolerne; ¾ –1 årsværk (særligt efteråret 2008)

Projektleder

Gitte Lunde Jørgensen, Kunstakademiets Arkitektskoles Bibliotek

Hosting

AUB

Resultat

www.re-ad.dk

Undervejs...

I arbejdet med at udrulle projektet og skabe overblik over hvad der skulle til, stødte vi på udfordringer af generel karakter, som skulle have en konkret løsning. I det arbejde skulle man måske tro, at skolerne umiddelbart har alt til fælles – ministerium, fagområder osv., men sådan forholder det sig ikke altid...

- Der er varierende faglig selvforståelse
- Der er forskellig forskningsadministrativ definition i forhold til opgørelse af videnskabelige medarbejdere
- Drives man af forskellige formål/hensigter?

Biblioteker er vant til at samarbejde. I det komplekse af aktører, som historien om READ udgjorde, skulle det vises sig, at konsortiedeltagerne arbejdede og tænkte yderst forskelligt.

Design og kommunikation – hvor svært kan det være?

Som man måske kan forestille sig, er et portal-design til arkitekt- og designskoler ikke noget, der tages let på. For at være i sikre hænder bad vi Kommunikationsbureauet Bysted om at udforme et site og et logo, der skulle adskille sig tydeligt fra de enkelte skolars eksisterende grafiske identiteter. Biblioteksfolk er vant til at vægte usability og overskuelighed højt. Hertil kom at det var vigtigt for os at signalere seriøsitet (forskning) og noget æstetisk og moderne (arkitektur og design). Arbejdsgrundlaget var mange diskussioner om hvad, der skulle vises, og ikke mindst hvordan og vi lod os undervejs inspirere og afskrække af andres portaler.

Vores READ portal fik en meget genkendelig identitet, som efter vores mening tydeligt kommunikerer det budskab, som vi ønskede at fremhæve.

And now in English

For at optimere brugervenligheden valgte vi hurtigt at oversætte portalen til engelsk og gik i slutningen af marts 2009 i luften med den engelske version. Vi opfordrer løbende forskerne til at oversætte deres abstracts, emneord mm. til engelsk.

Hjælp!

Lokalt på skolerne blev der afholdt mange kurser for forskerne, i grupper og 1:1. Der er stor forskel på den enkeltes forudsætninger for at berige READ med data, så det er et yderst konkret arbejde for bibliotekerne at motivere og undervise i såvel inddatering som søgning i READ. Vi har derfor udarbejdet en omfattende brugervejledning.

I dag

På tre af de fire READ institutioner er det bibliotekerne, der i dag sidder som ansvarlige for den daglige drift af READ; dvs. Arkitektskolerne samt DKDS. På mange måder må det beskrives som en ønskværdig nøgleposition, der giver os en uvurderlig viden, om hvad forskerne beskæftiger sig med fra projektstart til publikation (i relation til almindelig biblioteksdrift), men det betyder også, at vi er centralt placeret i den enkelte forskers bevidsthed, når det handler om løbende synliggørelse af publicering og forskningsaktivitet i øvrigt. Endelig har det generelt givet masser af goodwill hos forskningschefer m.fl.

Selvom vi her 2½ år efter projektstart fortsat ikke er helt i mål med projektet, tillader vi os alligevel at have masser af fremtidsdrømme for READ. Foreløbig lægger vi an til, at READ bliver den samlede unikke indgang til dansk arkitektur- og designforskning. Vi forventer ganske meget fuldtækt med tiden og håber også at kunne tilpasse aktivitetsdelen af metadataformatet, så der også bliver plads til de mere praksisorienterede arkitekter og designere. Og så drømmer vi selvfølgelig om at tage specialemodulet i brug og dermed gøre READ til tegnestuernes (og alle andre interesseredes) indgang til fremtidens danske arkitekter og designere...

Konklusion

Vi har fået et forskningsværktøj og en offentlig portal, som vi er utrolig glade for. I løbet af projektet kunne det dog forekomme os, at 'udenomsværket' tog grotesk meget tid fra det egentlige slutprodukt. Det følte til tider, som om vi skød gråspurve med kanoner; der var jo tale om et relativt lille projekt, hvor kompleksiteten ikke burde være mere omfattende end noget, der burde være prøvet før.

Set i bakspejlet kunne vi godt have drømt om mere hjælp fra DEFF tidligere i forløbet. Atira var "grønne", når det gjaldt konsortium kontrakter og det var vi selv sagt også. En DEFF gennemarbejdet standardaftale med Atira kunne have sparet os for umådelig mange timers arbejde med kontraktlæsning og forhandling med respektive institutioners interessenter... Timer som vi i stedet kunne have brugt lokalt på det, vi er bedst til.

FORDELE OG UDFORDRINGER

FORDELE

- Biblioteksfagligt/politisk – skabelsen af portal med unikt indhold indenfor arkitektur og design
- Sammenføring af forskellige institutionskulturer på trods af umiddelbart ensartede opgaver
- Masser af nyttig læring, udbygget netværk

UDFORDRINGER

- Konsortie 'debut' for ATIRA – undervurderet af os og DEFF
- Administrativt samarbejde mellem institutionerne fungerede ikke altid optimalt
- Hvem tager ansvar (for få eller for mange?) Det varierede fra emne eller sag til sag
- Identitetsforskelle institutionerne imellem